

DÉLMAGYARORSZÁG

VILÁG PROLETÁRJAI, EGYESÜLJETEK!

78. évfolyam, 248. szám
1988. október 17., hétfő

A MAGYAR SZOCIALISTA MUNKÁSPÁRT
SZEGED VÁROSI BIZOTTSÁGÁNAK LAPJA

Havi előfizetési díj: 43 forint
Ára: 1.80 forint

Bizalmi válság a szegedi tanácsnál

„Mondjon le a vb”

Szeptember 15-én a szegedi tanácsülésen dr. Tóth Károly, a 35-ös választókerület tanácstagja felszólította Papp Gyula tanácselnököt, a testület előtt tisztázza azokat a mendemondákat, amelyek a tulajdonszerzési ügyeivel kapcsolatosak. Az elnök ismertette állami lakása megvásárlásának körülményeit, amelyeket a testület törvényesnek ítélt, és bizalmat szavazott. Am dr. Tóth Károly felszólalása egy neutronbomba hatásával ért fel. A tanácsülés után riport jelent meg Papp Gyula telektulajdonáról, amit követett több bejelentés, miszerint a megyei főügyészség és megyei tanács vizsgálatot indít a telekszerzés körülményeiről. Az ügyészségi vizsgálat már befejeződött, a megyei főügyész, bevárva a tanácsi ellenőrzést, a közeljövőben sajtótájékoztatót tart. A szegedi tanács ügyrendi bizottsága is vizsgálatot indít, ha erre a rendkívüli tanácsülés pénteken felhatalmazza. A bizalmi válságot tetézte, hogy a tanácselnök általános helyettese, Csonka István is vizsgálatot kért maga ellen különböző kérdések tisztázására, amelyek függetlenek Papp telektulajdonától.

A szegedi tanács elmúlt negyven évének példa nélküli helyzetében kerestem fel dr. Tóth Károlyt — aki alkotmányjogász —, hogy megtudjam, igaz-e, amit rebesgetnek a kulisszák mögött: további „bombákat élet-sít” a rendkívüli tanácsülésre. Először arra kértem a tanácstagot, őszintén válaszoljon arra: teleplező kérdéseivel azt a cirkuszt akarja, ami egyik hétről a másikra bekövetkezett Szegeden?

— Nem vagyok összeesküvés részese, mint ahogy azt sokan hiszik. Kétségtelen, a legutóbbi tanácsülés előtt több választópolgár megkezdett, mint tanácstagot, számon kérve rajtam, nyugodt lelkiismerettel szavaznék-e a napirendre tűzendő rendelettervezetre, ami az állami lakások megvásárlásával foglalkozik. Szuverén tanácsagként álltam fel, és tettem fel kérdéseimet.

— Nem egészen értem az álláspontját: ön is bizalmat szavazott a tanácselnöknek?

— A törvényességről és nem a tisztesség kérdéséről szavaztunk. Egy nagyváros polgármestere ne csak törvényesen, hanem tisztességesen is cselekedjen.

— Ön tudott a telektulajdonról?

— Arról nem tudtam.

— Felmerül az összeférhetlenség kérdése. Mi annak a lényege?

— Minden olyan politikai, gazdasági, s egyéb tevékenység, magatartás, amely ellentétben áll a nép érdekeivel, összeférhetetlen a tanácsaggyal. Az összeférhetlenség bejelentését az ügyrendi bizottság elnöke köteles a legközelebbi tanácsülésen ismertetni. A bejelentés alapján a tanács dönt az összeférhetlenségi eljárás megindításáról. Az ügyrendi bizottság ezt követően körültekintően köteles megvizsgálni az ügyet, jelentését és határozati javaslatát a tanács elé terjeszteti. A javaslat kétféle lehet: ha a bejelentést alaptalannak tartja, kérheti annak elutasítását, ha pedig alaposnak, javaslatot tesz az összeférhetlenség kimondására, vagy intézkedik a tanácsag visszahívására.

— Milyen érzelmeikkel megy a tanácsülésre?

— Mindenképp az összeférhetlenségi eljárás megindítására fogok szavazni. Az elmúlt tanácsülésen való felszólalásom is ilyen céllal hangzott el. Derüljön ki, igazak-e a mendemondák. Egy dologra nyomatékosan felhívom a figyelmet: ha a tanács végül is az összeférhetlenségi eljárás megindítása mellett dönt, az ügyrendi bizottságnak kizárólag — mint a bejelentésben is szerepel — a tanácselnök és lánya lakásügyével, valamint telektulajdonával kell foglalkoznia. Ezen sem jogilag, sem erkölcsileg nem lehet túl. Az ügyrendi bizottság nem nyomozó hatóság. Jogosult a tanács ügyek vizsgálatára, pontos felderítésére, de egyéb nyomozati cselekményeket nem véggezhet, nem rendőrség.

— Pontosan mire gondol?

— A szeptember 15-i tanácsülés után sokan kerestek meg telefonon és személyesen, általam eddig nem ismert állampolgárok, és a legkülönbözőbb, elítélendő dolgokról beszéltek. Meghallgattam őket, de természetesen nem tekintem feladatnak az ezzel való foglalkozást. Nemcsak nekem, de a tanácsnak sem tartozik a hatáskörébe, hogy ezekről a dolgokról vitát nyisson. Az összeférhetlenségi eljárás esetleges megindítása az esetleges elmarasztalással együtt az elnök politikai felelősségének megállapítását jelenti. Senki sem jogosult öt emberileg meggyalázni, rágalmazni, gyötörni. Bizom abban, hogy a tanács rendelkezik olyan erkölcsi tartással, hogy ezt megértse.

— Es akkor elégedett lesz?

— Nem leszek elégedett, mert az a véleményem, hogy a dolgok normalizálásához sokkal többre van szükség.

— Újra felszólal és javasol valamit?

— Igen. Javasolni fogom, hogy a végrehajtó bizottság testületileg, a vb-titkárt is beleértve, mondjon le. Ha a vb lemond, indítványozom a tanácsnak, ezt a szándékát fogadja el, maradjon a következő vb megválasztásáig hivatalában, és a testület köszönje meg eddigi munkáját. Ha nem mondana le, akkor a helyzet kinosabbá válik. Ebben az esetben ugyanis a vb-tagok egyéni felelősségének kérdését vetem fel, és visszahívásukat fogom javasolni.

— Ez megdöbbenítő. Ön az egész tanácsi vezetés fejét akarja?

— Ez a fogalmazás durva. Nem fejeket követelek, hanem törvényes, tiszta közéletet szeretnék.

— Miért akarja kilátolni a végrehajtó bizottságot?

— Legyen elegendő, hogy a vb tevékenységével kapcsolatban csupán arra utalok, ami a sajtóban megjelent. Óriási port vert fel, és még mindig nem ült le a lakástámogatások ügye. Ebben felelősség terheli a vb-t, hiszen megszavazta. Ugyancsak súlyos törvénysértésnek és politikai baklövésnek minősítem a cigányügyben hozott júliusi döntést, ami deportálásnak is felfogható. Hasonlóképpen felelősnek tartom a Tömörkény gimnázium igazgatói pályázata körüli cirruszert. Kulturált politikai viszonyok között e három ügy akármelyike önmagában is elegendő lenne arra, hogy a vb levonja a megfelelő konzekvenciákat.

— Hogyan látja a kivezető utat?

— Óriási felelősség terheli a tanácsot ebben a helyzetben. Egy pillanat alatt hincshangulat alakulhat ki, és az események ellenőrizhetlenné válnak. Ezt el kell kerülni. Ha látszólag káosz is van, a jelenlegi körülmények között meg kell keresni a biztos pontokat. Olyan embert kell találni elnöknek, aki ismeri a tanácsi munkát, gyakorlott a közigazgatásban, megfelelő vezetői rutinnal rendelkezik, hiszen a tanácsi munka nem állhat meg. Ilyenkor, év vége felé mérleget kell készíteni, s tervezni a jövő évi munkát is. Segítenünk kell abban, hogy új csapatot szervezzen, s mindent támogatást meg kell adunk, mert akkor kérhetjük csak számon az eredményeket. Bizalmat kell szavaznunk, hiszen nehéz körülmények között végzi a munkáját, bárki legyen is az.

— Szándékát miért mondta el nekem, miért játszotta ki kártyáit? Az én megbízatásom csak arra szolt, hogy a jelenlegi helyzetről érdeklődjek.

— Megtehettem volna, hogy ebben a kérdésben most nem nyilatkozom. A beszélgetésünk elején mondtam, hogy nem puccsra készülök, csupán tiszta közéletet szeretnék. Nem hiszem azt, hogy nálam van a bölcsek köve, ám, ha valaki ezzel ellentétes, de ennél jobb megoldásról győző meg, készséggel segítem a jobb lehetőségek megtalálásában.

Halász Miklós

A választási törvény tervezete

A Hazafias Népfrent és a kormány társadalmi vitára bocsátja az országgyűlési képviselők és tanácsagok választásáról szóló törvény módosításának tervezetét. A párt Központi Bizottsága 1988. júniusi ülésén állást foglalt a választási törvény módosításának fő irányairól. Az állásfoglalást és annak indoklását közzétették a napilapokban, és teljes terjedelemben közölte a Pártélet szeptemberi száma. A politikai állásfoglalásra és az elemzések tanulságaira építve a Belügy-minisztérium és az Igazságügyi Minisztérium elkészítette a törvénymódosítás szövegének tervezetét, amelyet a Minisztertanács a társadalmi vita alapjául elfogadott.

A törvénymódosítás alapvető céljai és irányai a következőkben foglalhatók össze: váljon világosabbá, hogy milyen program alapján, ki kit képvisel; a képviselői és a tanácsagok választási politikai tartalma határozottabban különüljön el egymástól; a választások erősítsék a társadalmi nyilvánosságot, a demokráciát, a helyi önkormányzatokat; bővítsék a választásokat körülvevő jogi garancia-rendszer.

Az új alkotmány előtt vagy után

A törvény megújítására, a politikai intézményrendszer átfogó reformfolyamatainak részeként kerül sor. A politikai rendszer működésének alapvető szabályait az alkotmány állapítja meg. Az alapelvek módosítására nincs szükség, mert kiálltak a gyakorlat próbáját. Továbbra is általános, egyenlő, közvetlen a választójog, a szavazás titkos, a választások szabadon történnek. A választási szervek az államigazgatástól függetlenül működnek, a választás alapvető szabályait az Országgyűlés állapítja meg. A választások technikai lebonyolításának rendje (választók névjegyzéke, jegyzőkönyvek stb.) változatlan.

A választási törvény módosításának társadalmi vitára bocsátott tervezete döntően az alkotmány jelenlegi keretei között is megoldható módosítási javaslatokat és döntési változatokat tartalmaz. Természetesen felvetődhetnek a társadalmi vitában olyan kérdések is, amelyek túlmutatnak a közreadott törvényjavaslatokon. Így például szóba kerülhet az Országgyűlés, a tanácsagok szerepének változása, az új társadalmi közmegegyezés mechanizmusának kialakítása, amelyek a választási rendszernek a törvénytervezetben nem érintett intézményei újrarendelését is igényelhetik. A társadalmi vitának az is célja, kiderüljön, a javasolt változtatások alkalmasak-e arra, hogy a kor szükségleteit kielégítsék.

Köztudomású, hogy folyik az alkotmány felülvizsgálata.

Megalakultak az előkészítő bizottságok, amelyek foglalkoznak a társadalmi rend, az államszervezet, az állampolgári jogok alkotmányos szabályozásának kidolgozásával. Hasznos, és elősegíti az alkotmány felülvizsgálatát is, ha a választási törvény társadalmi vitájában elhangzanak olyan állásfoglalások és javaslatok, amelyek az említett kérdéseket is érintik. Ennek során megfogalmazódhat: célszerű-e az alkotmány felülvizsgálatának befejezése előtt a választási törvényt lényegesen módosítani, vagy erre csak az új alkotmány elfogadását követően kerüljön sor.

Közbenő megoldásként az is elképzelhető, hogy azokat a változtatásra megérett kérdéseket, amelyekben ki-alakul a társadalmi egyetértés, most szabályozzuk. Ez akkor indokolt, ha a képviselői és a tanácsagok választások időben elkülönülnek egymástól. Minden megoldás mellett és ellen szólhatnak érvek. Ezek az érvek a társadalmi vitában erősíthetők vagy gyengíthetők valamelyik változatot, és alapjául szolgálhatnak a döntésnek.

A törvény tervezete minden szempontból nyitott, nincsenek előzetesen eldöntött kérdések. A Hazafias Népfrent által szervezett társadalmi viták résztvevői tehát alkotó módon járulhatnak hozzá a választási törvény megújításához. A nyitottságot jelzi, hogy a tervezet 24 rendelkezése kettős vagy hármas döntési változatot, alternatívát tartalmaz. Nyitott abban az értelemben is, hogy a társadalmi vita nemcsak az adott megoldások egyikét vagy másikat támogathatja, hanem új, a tervezetben nem szereplő javaslatot is kialakíthat.

Egy időben vagy külön

A képviselői és a tanácsagok megbízatás tartalma különböző, az országos és a helyi politizálás eltérő jellege miatt. Ez azonban nem tükröződik eléggé a jogi szabályozásban. Esetenként a gyakorlatban is összeomlódnak a feladatok, és a szerepfelfogás sem teljesen tisztázott: a képviselőket helyi problémák megoldására buzdítják a választók, és ennek alapján ítélik meg tevékenységüket. Ezt a keveredést a választókban erősíti az is, hogy az egy időben tartott választásokon sem az egyéni programokban, sem a választási eljárásban, az agitációban nem vált el egyértelműen az eltérő jelleg. Az időbeni elkülönítés segítheti, hogy markánsabban jelenjenek meg az országos és a helyi politikai ügyek, az érdekepviseleti különbözőségek. Döntő változás attól várható ha ez a forma megfele-

lő tartalommal telítődik: a képviselőknek és a tanácsagoknak jól kirajzolódó, önálló arculatú választási programjaik lesznek.

Ezt elősegítheti a választási szabályainak (például: jelölés folyamata) differenciálása is. A szétválasztás fontos politikai előnye, hogy a választási ciklus (öt év) alatt a kormányzat két alkalommal teremthet lehetőséget a legszélesebb körű párbeszédre a választókkal.

Kétségtelen, hogy a szétválasztással szemben reális ellenérvek sorakoztathatók fel: a választási szervek tagjai munkatérhének növekedése, a költségek duplázódása, a választási eljárás szinte állandó folyamattá válása. Az érvekre és ellenérvekre tekintettel, a törvény szövege két változatot tartalmaz, az egyik szerint időben elkülönülne a tanácsagok és a képviselői választás, a másik szerint 1990-ben még azonos napon lennének.

A jelölés kritikus pontjai

Egyhangú a vélemény abban, hogy az 1985. évi választások egyik legizgalmasabb szakasza a jelölés volt, s ennek során felszínre kerültek a jelölési rendszer ellentmondásai. Így többek között az, hogy túlságosan elkülönül egymástól a jelöltek javasoltak kiválasztása és maga a jelöltállítás. A jelenlegi szabályozás az állampolgárok közvetlen részvételére csak a jelölőgyűlésen ad alkalmat. A jelölőgyűlés állásfoglalását így gyakran hangulati elemek döntötték el. Mindehhez hozzájárult, hogy a jelölőgyűlések lebonyolításának jogi szabályozatlansága viz-szias helyzeteket is teremtett. A jelölőgyűlésen való részvétel, szavazati jogosultság, a szavazás eredményének megállapítása körüli zavarok az adott esetben szükségleten feszültségek forrásává váltak. A jelöltelés egész folyamatának megújítását igénylik. A jelölés folyamata a módosítás tervezete szerint három, egymásra épülő szakaszba áll: a jelöltajánlás, a jelölés előkészítő bizottságok munkája és a jelölőgyűlés.

Jelöltajánlás

Annak érdekében, hogy a jelöltnek ajánlott személyek mögött ténylegesen közös politikai akarat, közösségi gondolkodás és cselekvés állhasson, indokolt a jelöltajánlás jogának kollektív jogként való megfogalmazása úgy, hogy minden, alkotmányosan működő szervezetnek, kollektívának jelöltajánlási joga legyen. A módosítás szerint a képviselő-jelölt személyére írásban ajánlást tehetnek a választókerületben működő, jogi személyiséggel rendelkező politikai, társadalmi, érdekepviseleti szervek, egyesületek, *gazdálkodó szerveze-

(Folytatás a 2. oldalon)